

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdivásárhely, 1904. szeptember 25.

Vasárnap.

XXIII. évfolyam. 77. szám.

Felelős szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó laptulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Előfizetési árak:

Egész évre 10 korona Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyszám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények, Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek Ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:

4 hasáb a petisorsért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Hivatalos- és árverési hirdetmények külön díjtétel szerint.
Nyilttér sora 30 fillér.
A hirdetmények a nyiltterek díja előre fizetendő.

Béke avagy háboru.

(Ü. L.) Az angol lapok belelovagolták magukat a béke hangoztatásába. Nap-nap után variálják, hogy az orosz-japán háborúnak ideje, hogy vége legyen. Sőt még tervvel is állanak elő a béke létrehozása érdekében és ez ebből állana: egy állam se nyisson hitelt a japánnak és orosz-nak. Az angol sajtó előtt, a világ hódító Napoleon szava lebeg: „háborúhoz három kell: pénz, pénz és pénz!... Ennek biányával akarják kiéheztetni a harcoló feleket, hogy pénztelenség folytán ne folytathassák továbbra is a háborút, békekötésre kényszeríttessenek a hadakozó felek. Anglia szín változásának az oka, az e fajnál nagyban kifejtett önzés. Kezdetben érdekében állott az angolnak a háboru, azt tehát elősegítette tekintélyes hitelt nyújtott a japánnak; az első japán kölcsönt tizenötszörösen jegyezték túl a londoni piacon. El is érte számításában célját Anglia, az orosz lelëve kötve a háborújával, az alatt Anglia kizsákmányolhatta a helyzetet és szerződés-kötésre kényszerítette a tibetieket és most már csak egy célja van, az, hogy ez a háboru minél gyorsabban befejeződjék, de úgy, hogy Oroszország tépett presztizsszel kerüljön ki belőle és japán se lássa sikerreinek gyümölcsét, mert az angol attól fél, hogy egy győztes japán kellemetlenné vál-

hatik rájuk nézve a kínai kereskedelem-ben. Ezért csóválják Londonban a béke olajágát és figyelmeztetik a pénzvilágot, hogy a háborúnak csak akkor lesz vége, ha jövőben sem Oroszország sem Japánnak nem adnak pénzt. Nem hibetó ugyan, hogy a jószímatu tőkepénzesek kétségbeessenek akár Oroszország, akár Japán sorsán; de az angol sajtó megváltozott hangulata méltán csalódást kelthet Japánban a brit szövetség megbízhatósága iránt.

E kalmár népnek nyugtalansága azonban a harcoló feleket le nem szereli. Béke addig létre nem jön, amíg valamelyik határozottan nem kerül a másik felébe. Mert hogy egymást teljesen legyőzzék, mint tévé ezt annak idején a német a franciával — szó sem lehet. A japán terv dugába dőlt, hogy tönkre tegye a kuropatkin hadsergét, hiába gondoltak ki egy második Sedánt, biz ez nem következett be. Az orosz haderő fővezére, a lefegyverzéstől megmenté katonáit és meg a tönkre meréstől is. Ezek után már nehéz arra gondolni, hogy az orosz főhadierő tönkre verése bekövetkezhelne!... Liaojangnál vereséget szenvedett Kuropatkin, de az orosz hadserget katasztrófa nem érte, a visszavonulás renddel folyt le. És tekintve, hogy az orosz haderő még ezután fog valódi emberanyaghoz jutni, bizony nincs kizárva annak a lehetőség, hogy megváltozhathik a hadi

szerencse, a mely eddig a japánok részén volt. Mert ne feledjük, hogy Japán az utolsó erőfeszítést teszi az elesett emberanyaga helyre pótlásában, a midőn már a népfelkelők behívására került a sor, negyven-éves koráig mindenki indul a harctérre.

De bármiként legyen, az az egy bizonyos, hogy Anglia minden fortélyra kárba vesz a béke érdekében. Erre még az idő nem jött el. Ha Anglia tudott hadakozni oly hosszú időn át a burok ellen, a míg célját elnem érte, azonképpen fogják az élet-halál harcot végig küzdeni az oroszok és a japánok. Nagy érdek fűzi mindkét birodalmat a fegyvere győzelméhez, azt a kalmár nép kedviért le nem teszi. Még a következő év is véres tusában fogja találni a két népet, s a béke csak akkor jön létre, a midőn már az egyik fél kimerült. A teljes leveretés azonban aligha fog bekövetkezni az orosz avagy japánra, és így ugynevezett béke-diktálásról szó sem lesz egyik vagy másik részéről, miként ez történt a németek részéről, a franciák leveretésekor 1871-ben. Rövidebbet azonban természetesen fog valamelyik fél huzni a béke kötések, aszerint amint előnyben vagy hátrányban van a harctéren. De ilyes-mik tárgyalására az idő még nem jött el, bármiként is verjék a láрма-harangot a békeérdekében az angol világ lapok.

T Á R G A.

Péter cár végrendelete.

Köztudat az egész világon, hogy Oroszország politikája azt az utirányt követi, melyet Nagy Péter cár jelölt ki utódai számára. Valahányszor akciót kezdeményez oroszország, a politikai vizsgálat tárgyává teszik: összhangban van-e ez a lépés Péter cár végrendeletével?

Még nincs száz esztendeje, hogy először nyilvánosságra került ez a végrendelet, s az osemények azóta szakadatlanul igazolják a benne foglaltakat. Egész irodalma támadt a végrendeletnek.

Legelőször I. Napoleon uralkodása alatt, 1812-ben találkoznak a végrendelettel Lesurnak „Des progrès de la puissance russe” című, Párisban megjelent munkájában. Ezt a Lesur a francia külügyminisztérium hivatalnok volt, s mint maga említi, művét a kormány felszólítására készítette. A végrendelethez a következő megjegyzést fűzi: „Az orosz cárok magánlevéltárában van az I. Péter cár által sajátkezűleg írt emlékirat, melyben terveit világosan kifejti és utódainak ajánlja. Ime a terv kivonata.”

E megjegyzésből kitűnik, hogy Lesur nem a szó szerinti szöveget adja, hanem annak kivonatát. Ugyanezt a kivonatot megtaláljuk Chodzko lengyel író „La Pologne historique” című művében, mely a 30-as évek elején jelent meg, s Lesurt annyiban ki-

egészíti, hogy megmondja: a végrendelet tervét Péter cár 1709-ben készítette és 1724-ben kiegészítette.

A végrendelet szó szerinti való szövege 1836 ban látott napvilágot és pedig Gaillardet Frigyesnek, id. Dumas munkatársának, „Mémoires du chevalier d'Eon publiés pour la première fois sur les papiers fournis par sa famille et d'après les matériaux authentiques déposés aux archives des affaires étrangères” című művében. D'Eon lovag, akinek emlékiratait tartalmazza ez a könyv, meglehetősen kalandos multtal bírt. A 18-ik század második felében mint attaché szolgált a pétervári francia követségnél s a szerelemre-vágyó Erzsébet cárnő kegyeit állítólag annyira megnyerte, hogy szabadon turkálhatott a legtitkosabb iratok között is. Gaillardet szerint a lovag a péterhofi kastélyban fűdőzte fel Nagy Péter végrendeletét és nyomban lemásolván, az 1757-ik esztendőben elküldte Bernis kardinálisnak, Franciaország akkori külügyminiszterének. Az említett „Mémoires a következő szavakkal vezeti be a végrendeletet:

„A legszentebb és oszthatatlan Szentháromság nevében, mi Péter, valamennyi oroszok császára és uralkodója, minden utódunknak és követőinknek az orosz nemzet trónján és kormányzásában meghagyjuk” stb. Ezután következik a tizennégy pontból álló utasítás, mely csaknem teljesen megfelel a Lesur féle szövegnek.

Több francia és angol író azt vitatja, hogy a végrendeletnek senki más nem a szerzője, mint I. Napoleon császár, aki 1812-ben, az oroszországi háboru előtt, ezzel a koholt végrendelettel Európa va-

lamennyi uralkodóját és népét megrémíteni és az oroszok ellen sorakoztatni akarta. Kimutatni iparkodnak, hogy a végrendelet tanácsok alakjában már bekövetkezett tényeket sorol fel, s a tizennégy pontnak csak a két utolsója tartalmaz a jövőt illető utmutatást.

Tudjuk, hogy Napoleon Oroszország terjeszkedésére vonatkozólag többször tett olyas nyilatkozatokat, melyek lényege megegyezik a végrendelet szellemével, s így nincs k zárva, hogy Lesur az ő utasítása szerint készítette a famózus testamentumot. De mindenekelőtt bizonyos, — s erről tanuságot tesz a végrendelet is, ha Napoleontól eredőnek elfogadjuk, — hogy a nagy korzikai jól ismerte és igen jól bírálta meg az orosz politikát. Mert akár apokrif a végrendelet, akár nem a történelem lapjai szolgáltatnak bizonyosságot, hogy az abban kijelölt csapáson halad Oroszország még ma is.

A cárok közül Miklós 1853-ban Sir Hamilton Seymour angol követ előtt, II. Sándor pedig 1876-ban lord Loftus előtt a leghatározottabban kétségbe vonta, hogy I. Péter cár ily politikai végrendeletet hagyott volna hátra. Ennek dacára — és ez fölöttébb jellemző — az orosz társadalom hisz a végrendelet létezésében. A benne foglalt eszmék meggyökereszték a köztudatban és az orosz nemzet azok megvalósítására törekszik. Így tehát, legyen bár Nagy Péter cár végrendelete céltalos hamisítvány, kiváló történelmi becsét és jelentőségét eltagadni botorság volna. Miatán még sok-zor lesz róla szó és némely pontjában Európa jelenlegi viszonyai közt is aktuális, leközeljük a d'Eon-féle szöveget a következőkben:

Az új állami anyakönyvek. Tegnap hirdették ki az „Országos Törvénytár”-ban az állami anyakönyvi törvény módosításáról szóló 1904. évi XXXVI. törvényeket. Az új törvényt 1905. évi január 1-sejével léptetik életbe. A végrehajtási utasítás most készül a belügyminisztériumban. Az újval egészen új any. könyvi lapokat hoznak be. Többé nem jegyzőkönyv alakjában történnek a bejegyzések, hanem az egyházi anyakönyvek mintájára rovatos anyakönyvi lapok lesznek és ezen egyes rovatokba jegyzik be az adatokat. Ezzel az egész anyakönyvvezetés, mely ezután a kis- és nagyközségekben a községi és körjegyzők rendes hivatalos teendői közé fog tartozni, tetemesen egyszerűsítve lesz.

A népoktatási törvény revíziója. A népoktatásügy reformjáról szóló törvénytervezet átdolgozását a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban már befejezték. Berzeviczy miniszter már az ősszel a képviselőház elé terjeszti a törvényjavaslatot.

A jövő évi költségvetés. A Pester Lloyd híradása szerint a jövő esztendői költségvetéssel az összes minisztériumok elkészültek és a tételeknek ugynevezett első olvasását is megejtették már. Valamennyi kormányzati ágazatban, a pénzügyi helyzetre figyelemmel, a takarékoság elve volt irányadó és azok az újabb követelések érvényesülhetnek csupán, amelyek szükségessége mulhatatlan. Tekintettel kellett lenni arra az állandó és jelentékeny megerhelésre is, amelyet a tisztviselők fizetésének emelése és az államvasutások illetményeinek szabályozása rón az államra, ezenfelül pedig bizonyos tartalékalapot kell teremteni azoknak a nem jelentéktelen költségeknek a számára, amelyek a népiskolai reform keresztülvitele körül származnak majd. A költségelirányzat ezáltal is fentartja a bevételek és kiadások között az egyensúlyt. Az előirányzat alapja annál inkább is szilárd, minthogy az ezidei bevételek, bár a termés gyenge, volt elegendő kielégítő. A holnapi kormánytanácsot a költségvetés csak annyiban foglalkoztatja, hogy bizonyos elvi kérdések felett dönt, így a fizetésemeléseknek egységes beállításáról. A pénzügyminiszter az 1905. évi költségelirányzatot valószínűleg október derekán terjesztheti a képviselőház elé.

Az olasz szerződés. Rómából jelentik, hogy a jövő hónap 1-én életbelépő provizórium két időszakra oszlik. Az első időszak ez évi december 31-ig, a másik 1905. évi december 31-ig terjed. Az első időszakra a szerződő felek megállapodtak az olasz borok kedvezményes vám melletti behozatalában. Ezen az alapon 450,000 hektoliter háziasítási célokra szolgáló fehér bor hozható be 15-3 kor. kedvezményes vám mellett Ausztria és Magyarország területére. Ezen vámkedvezményben ugyan a többi államok is részesülhetnek, de a behozatalra nézve oly határozatokat hoztak, hogy ezen kedvezményt főként

Olaszország lesz képes kihasználni földrajzi helyzeténél fogva, anélkül, hogy ezen Olaszországnak nyújtott előnyből a többi legtöbb kedvezményenyl bíró államokkal konfliktus támadhatna. 1904. évi december 31-ével ezen borvámklauzula érvényessége egyszer s mindenkorra megszűnik. A provizórium második felében, tehát az 1905. év folyamán az olasz behozatalra, valamint Ausztria és Magyarország kivételére nézve érvényes vámhatározatok azonosak a végleges szerződés határozatmányaival, melyek 10 évig, tehát 1906. január 1-től 1915. december végéig fognak érvényben maradni.

KÜLFÖLD.

A japán—orosz háború.

Küroptakint utasították, hogy politikai okokból utolsó csepp vérig védelmezze Mukdent.

Ezalatt Port Arturban a japánok hadműveletei gyorsan követik egymást és minduntalan heves ostromot intéznek a vár ellen.

Berlinből jelentik: Pétervárott erősen hibáztatják Küroptakint a liaojangi kudarcért.

Port-Arturnál a japánok elvágták a vízvezetékét és így hamarosan kitör a várban a vízhiány.

Hivatalos helyről megerősítik, hogy a japánok megszállották az u. n. Küroptkin-magaslatot.

A szerb király megkoronázása.

Fényes ünnepségek keretében tették fel Péter szerb király fejére az ágyuból készült koronát. A belgrádi véres esemény mintegy kísérfője volt a ceremóniának, mert a hangulat igen nyomott volt. Nagy részvétlenséget tanúsítottak a külföldi uralkodók is, s csupán a montenegrói fejedelem vett részt személyesen, míg a többi hatalmak diplomáciai képviselőiről is csak formálisan gondoskodtak. A koronázási menetben elől két herold haladt. A király után testőrök, udvari fogalok mentek. Bezárt a fényes felvonulást egy csapat testőr. A belgrádi metropolita koronázta meg a királyt, szakadatlan ágyudörgés és harangzugás közepette. A királyi palotába való visszatérésnél már fején koronával és biborpaláttal vállán, lovagolt a király. Temérdek idegen vett részt az ünnepélyen. Este Belgrádot fényesen világították s diszlocadást tartottak aszínházban. Péter király nagyszámu amnesztiát adott, sokakat pedig kitüntetett.

A székely iparkamara jelentése.

A napokban jelent meg nyomtatásban a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara jelentése. Szomorú világot vet a Székelyföld közgazdasági viszonyaira az évről-évre emelkedőben levő népván-

dorlás. Az 1903. évben 14,085 kivándorlót mutatnak ki a kamara kerületéből 1963-al többet, mint a megelőző évben. Ez csaknem kétszerese a tíz év előtti átlagnak. Egy év alatt csaknem megtízszereződött az Amerikába és Románián kívül más európai államokba vándorlók száma. Törvényhatóságok szerint kiment Csikmegyéből 4584, Háromszékmegyéből 6917, Maros-Tordamegyéből 845, Maros-Vásárhelyről 46 és Udvarhelyvármegyéből 1693 egyén. Romániába mentek 10750-en, Amerikába 1126-an és egyéb európai államokba 2209-en.

Az Amerikába vándorlás csak három év előtt kezdődött, de azóta rohamosan terjed s ma a Székelyföld minden zugából vannak az Ujvilágban. Különösen Háromszék-, Csik- és Udvarhelyvármegye népe mozog. A kamara számot ad arról is, hogy a Romániába kiszármazott székelyek a konstantzai és galaci kikötőkből mennek Amerikába. Veszedelemnek mondja a jelentés ezt az újabb népvándorlást, mert a székelyeknek tetszik Amerika szabad szelleme s mert életrevalóságuk ott inkább érvényre jut.

Ezzel szemben örömmel jegyzi fel a szövetségi eszme terjedését, miben a kamara nagy tevékenységet fejt ki. Maros-Vásárhelyt az ipari hitel-szövetkezettel kapcsolatban közös műhelyek létesültek. Megalakult Kézivásárhelyt is az ipari szövetkezet és szervezkednek immár a kerület többi városaiban is az iparosok. A kereskedelemügyi miniszter Székely iparosnak osztott ki eddigi jobb munkápeket. A földmivelő nép felsegítése érdekében a földmivelésügyi miniszter székely kirendeltsége munkál. Szépen halad az iparos képzés. A kereskedelemügyi miniszter által fentartott marosvásárhelyi fa-fém- és építő, valamint a székelyudvarhelyi kő- és agyagipari szakiskolák sok jeles képzettségű ifjút boesátanak ki. Azonkívül a kamara százával képezeti a székelyfiukat jobb hazai iparosoknál. Ennek a széles körű akciónak eredményei egy évtized múlva fognak igazában láthatóvá lenni, mikor a most felsejövő székely iparos ifjuság férfi korába lép.

A kamara a székely vasutak kiépítésétől és az önálló vánterület létesítésétől várja az általános közgazdasági helyzet javulását.

VIDÉK.

— Zendülés egy iskolában. —

Soósmező, 1904. szept. 19-én.*

Soósmező gör. kel. felekezeti iskolájában f. hó 19-ikén vette kezdetét a tanítás. A gör. kel. lelkész ez alkalommal sürgőnyileg felhívást kapott a Con-

*) Mult számunkra későn érkezett.

Szerk.

1. Semmit sem szabad elmulasztani, amiáltal az orosz nemzetnek európai formákat és szokásokat lehet adni.

2. Folytonos háborúrendszert kell követni, hogy a katona harcias szellemet nyerjen és a nemzet folytonos izgalomban tartatván, készen legyen az első jeladásra indulni.

3. Minden lehető módon terjeszkedni észak felé a Balti-tenger hosszában, épp úgy, mint dél felé a Fekete tenger mentén.

E célból

4. Fentartani Anglia, Dánia és Brandenburg föltékenységét a svédekkel szemben, hogy e hatalmak szemet hunyjanak az utóbbi országban gyakorolt uzurpációk felett, melyeket leigázással kell befejezni.

5. Az o ztrák házat érdekelni kell a töröknek Európából való kiűzése iránt és ezen ürügy alatt permanens hadsereget kell fentartani, hajógyárakat kell felállítani a Fekete tenger partjain és folytonosan előrenyomulva, ki kell terjeszkedni Konstantinápolyig.

6. Lengyelországban az anarkiát kell fentartani, befolyásolni országgyűléseit, szétdarabolni minden kínálkozó alkalommal és teljes leigázásán végezni.

7. Szoros egységre kell lépni Angliával, kereskedelmi szerződésekkel ápolván a folytonos és közvetlen összeköttetést, mely előmozdítja az orosz tengerészet nagybodását és fejlődését, s ez által kell törekedni a Balti és a Fekete tenger fölötti uralomra.

8. Minden utódom legyen áthatva azon igazság

által, hogy az indiai kereskedelem és a világ kereskedelem és hogy az, aki előlött rendelkezik, Európának valódi ura. Ehhez képest egyetlen alkalmat sem szabad elszalasztani a Perzsia ellen való háboruszkodásra, feloszlásának siettetésére, a Perzsa öbölön való kiterjeszkedésre, mire azután Szírián keresztül meg kell kísérelni a régi levantei kereskedelem helyreállítását.

9. Bele kell vegyülni akár erőszak, akár fortély útján minden európai viszálykodásba és e véget.

10. Kitartással kell keresni és fentartani az Ausztriával való közösséget, hizelegni a preponderanciát illető kedvező eszméjének, kizsákmányolni a föltéte nyelhető minden legkisebb előnyt, hogy e hatalmat megrontó háborukba kevervén, fokozatosan gyöngíteni lehessen; némelykor segítségére is kell menni, azonban kéz alatt folytonosan azon kell lenni, hogy Európában minél több ellensége legyen, különösen Németországon. Ezt annál könnyebben lehetne elérni, mert e gögös hatalom fensőbbesre törekszik Európa régi államai felett. Minden alkalommal midőn ezt megkísérelni akarná, mi megszállanánk néhány jó tartományt Magyarországnál körül, hogy azokat kárpótlás gyanánt birodalmunkba bekebelezzük.

11. Mindig a német hercegnők közt keresendő az orosz hercegek számára hitestárs, így gyarapítva a szövetségeket összeköttetések és érdekek által.

12. Használjuk ki a vallási fenhatóságot a Magyarországon, Törökországban és Lengyelország déli részein elszórtan élő nem egyesült vagy szimatisz görögkatolikusok fölött; törekedjünk szorosabb viszonyba hozni magunkkal fondorlattal és eselszö-

vénnyel, igyekezzünk magunkat pártfogók gyanánt tekintetni, s törekedjünk jogcimeket szerezni az egyházi fenhatóságra. Ezen ürügy alatt és eszközei által Törökország leigáztatnék, Lengyelország pedig nem tudná magát tovább fentartani és önmaga jönne az iga alá.

A 13. és 14. pont arról szól, hogy ha az európai államok már meggyöngyültek az egymás ellen való küzdelmek által, akkor Oroszország az ázsiai hordákat is bocsássa rájuk, s legyen urrá az egész kontinens fölött.

Ha visszagondolunk a mult század eseményeire, lehetetlen megdöbbenés nélkül látnunk, hogy a végrendeletnek minden egyes pontja vagy megvalósult, vagy kísérlet történt a megvalósításra végett. A Balti és a Fekete tenger Oroszországgá lett. Perzsiának nyakán ül az orosz hatalom. Konstantinápolyt már fenyegették a cár seregei. Ausztriával a jó viszonyt mindig ápolta Oroszország és 1849-ben segítséget is nyújtott neki. Az orosz hercegek tényleg Németországból házasodtak. A vallási fenhatóságot Törökország tartományjaiban kierőszakolta Oroszország és mint Ignatievnek 1876-iki sürgőyeiből kiderült, az oroszországi szláv komité a magyarországi orthodoxitások ügyeibe is beavatkozott titkos ügynökei által. Vagyis az események igazolják, hogy akár Nagy Péter cár csinálta a végrendeletet, akár más valaki, minden annak a szellemében történt és történik.

Most már csak az a kérdés: megvalósul-e a végrendelet 13. és 14-ik pontja is?

St. A.

sistóriumtól, hogy Zacharia Viktor ujonnan kinevezett okl. tanítót az iskolában mint II. tanítót avassa fel. Erről azonban a nép ballani sem akart s azért az iskolában nagyobb számban összegyűlve, az ellen szitkolt kíséretében, heves lármával tiltakozott s a tanítás kezdetét valóságos zendülés módjával megakadályozta. Nevezett tanítónak az iskolából, nagyobb következmények kikerülése végett, határozottan távoznia kellett.

A nép ebbeli eljárását azzal indokolja s az utcán is ennek nyílt kifejezést ad, hogy nevezett tanító a lelkeséssel házasság folytán sógorsági viszonyba akar lépni s ebből kifolyólag — a lelkes iránt persze bizalommal nem lévén — az iskola érdekében vezetőjét nem látja biztosítva. Másrészt pedig a mult tanévben alkalmazott néhai Popovics György bírónak Szilárd fiát kívánják megtartani, kinek nagyobb rokon-összeköttetései vannak s ennek révén személyes érdeket hajhászó pártja is.

Popovics Szilárd azonban nem okleveles tanító és a magyar nyelvet sem bírja, amiért a sürgősen kihívott bereczki gör. kel. esperes alkalmazhatóságát teljesen kizártnak nyilvánította; de a köznép a gyűlölködésnek oly fokán van, hogy ebbe is beleegyeztek, de Zacharia Viktor semmi szia alatt sem maradhat Soósmezőn, hanem inkább egy harmadik idegen, ha mindjárt a veszélyes fenyegetőzéseknek beváltása áránban is.

Szomorú jelenség, mikor egy ilyen békeszerető s nem rosszindulatú nép, amilyen Soósmezőn van, a szenvedélyeknek ilyen fokára lesz izgatva s felsőbb egyházi intézkedéseknek már ily határozottan mer ellenszegülni.

Éveken át voltak a tanítók üldöztetéseknek kitéve s aki ezen üldöztetéseknek szerzője volt, tegye szívére kezét s kérdezze meg lelkiismeretét — ha még van — hogy helyesen cselekedett-e? Miért kellett 4 éven át mindig más-más tanító, mikor közöttük oly tanítók voltak, kik társadalmi s hivatalos téren teljesen megfelelő egyének voltak, s más sem volt hibájuk, minthogy a magyar intelligenciával is érintkeztek s így „bűnök“ csak az volt hogy, velük „a román szellem ápolása“ nincs biztosítva? Mi volt a hosszas válogatás oka? mert a következőknek ismeretese. A „magyar szó ellensége“, kinek kirohanásai 3 év előtt a „Székely-Nemzet“-ben napvilágot láttak, tán felvilágosítással szolgálhatna Anyi azonban bizonyos, hogy a tanügyet sem lehet a korezmai politika pocsolyájába sülyeszteni s ott intézni, hanem tapintattal megoldani a haza, Isten és emberiség javára magyarnak és románnak egyaránt.

Romulus.

IRODALOM.

Dr. Szabó Mihály könyve. Dr. Szabó Mihály kisküküllői vármegyei tanfelügyelőnek tollából uttörő munka jelent meg, melynek címe: „Utmutató az iskolák és óvodák irodai teendőinek ellátására.“ A jeles munka nélkülözhetetlen az iskolák és óvodák adminisztrációjánál, mennyiben ugy a hivatalban mint a személyiben tüzetes utasításokkal szolgál. Az érdekeltek figyelmét felhívjuk e minden tekintetben kiváló műve. Megrendelhető a szerzőnél, Dicsőszentmártonban; ára 5 korona.

NAPI HIREK.

— **Bírószági kinevezések.** A király dr. Simó Balázs marosvásárhelyi ítélőtáblai elnöki titkárt a marosvásárhelyi, Szenkirályi Gyula kolozsvári törvényszéki bírót a kolozsvári ítélőtáblához bírákká és dr. Schobeln Károly kolozsvári ítélőtáblai tanácsjegyző albirót a brassói törvényszékhez bíróvá kinevezte. Az igazságügyminiszter dr. Bella János marosvásárhelyi törvényszéki bírót a marosvásárhelyi királyi ítélőtáblához elnöki titkárrá nevezte ki.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Lukács Vilmosné Molnár Esztert a kézdivásárhelyi állami polgári leányiskolához kinevezte rendes tanítónővé. — Az erdélyi r. k. státus igazgató tanácsa Ferenc Gyula, volt kézdivásárhelyi főgimn. helyettes tanárt a csiksomlyói r. k. főgimnáziumhoz kinevezte kiegészítő tanárrá, Kassay Lajos csiksomlyói plebánost pedig ugyanarra helyettes tanárrá.

— **Áthelyezések.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kiss Lajos zágoni tanítót és zágoni Nagy Zsuzsanna beresztelki áll. tanítónőt a szászlonai áll. el. iskolához, Barta Lukács mezőbányai áll. isk. tanítót a zágoni áll. iskolához helyezte át.

— **Járási számvevők.** A belügyminiszter a pénzügyminiszter hozzájárulásával Háromszék megyébe járási számvevők kinevezte: Jártó Mártont a kézdi-járásba, Lakatos Gyulát az orbai-járásba és Bedőházi Gábort a miklósvári-járásba.

— **Régi nemesség megerősítése.** A király Benke Gyulának a fővárosi Belvárosi takarékpénztár vezérigazgatójának, Kézdivásárhely város volt érdemes országgyűlési képviselőjének régi nemességét a „tardoskőddi“ előnév adományozása mellett megerősítette.

Halálozás. Jánosó Géza gyógyszerész, a kézdivásárhelyi szabadfőpárt búgó előnökét ér zékeny veszteség érte. Édes anyja: özv. Jánosó Józsefné gyógyszerészné, egy köztisztviselőben állott érdemes ösz matróna, derék családanya, hosszas betegség után elhalt. A gyászba börtöl család a következő gyászjelentést adta ki a megboldogult urnó haláláról: „Alulírottak mély fájdalommal tudatják, hogy a páratlan jóságú édes anyja, nagy anyja, jó testvér és rokon özv. Jánosó Józsefné gyógyszerészné szül. Vargha Polixéna életének 70-ik évében, folyó hó 21-én délután 1 órakor jobblétre szenderült. Özvegye nevére keresztjét évek hosszú során panasza nélkül viselte; az élet nehéz küzdelmei közepette nem csüggedt, mert erőt adott azon tudat, hogy hátramaradt árva gyermekeiért kell küzdenie. Hivatását betöltötte. A mindenható megelégette keserves küzdelmeit s elszólitotta az örök béke homába, oda, a hová övéi reá várnak, s a hol ő vár majd keserűségben és fájdalommal megtört gyermekeire. A megboldogult hült tetemei folyó hó 23-án d. u. 2 órakor fogtak a r. k. szertartás szerint az ev. ref. temetőben levő családi sírboltba örök nyugalomra helyeztetni s felke üdvöért a szentmise áldozata hó 24-én d. e. 9 órakor fog a r. k. anyaszentegyházban az egek Urának bemutatottat. Az urangyala virasszon álmai felett! Az örök világosság fényeskedjék neki! Kézdivásárhely, 1904. szeptember 21. Jánosó Géza gyógyszerész, Jánosó Vilma Dobay Sándorné, Jánosó Lenke, Jánosó Ilona, mint édes gyermekei. Jánosó Béla ügyvédjelölt, Dobay Zelma, Dobay Olga, mint unokái. Dobay Sándor gyógyszerész, mint veje. Jánosó Gézané sz. Demeter Irma, mint menyje. Vargha József ny. főjegyző, mint testvére és ennek gyermekei. Pozsonyi Gábor, mint Dobay Zelma férje és gyermekük: Ottika. Greising Anna, mint az elhunyt atyjának második neje s ennek férje: Szász Mihály.

— **Meghívás.** Az „Iparos Ifjúsági Egyesület“ f. évi szept. hó 25-én vasárnap délután pontban 2 órakor az áll. el. iskola tornatermében gyűlést tart. Tárgyai: 1. Elnöki előterjesztések. 2. Előadás az alkohol káros hatásáról: M. Székely János. 3. Az Otthon házi szabályainak előterjesztése. 4. A könyvtár szabályzatának felolvasása. 5. Indítványok. Gyűlés után az Otthon megnyitása. E gyűlésre a t. közönséget tisztelettel meghívja Kézdivásárhely, 1904. szept. 23. Az elnökség.

— **Herczeg Ferenc album** lesz a Gajári Ödön szerkesztésével megjelenő Az Ujság független politikai napilap legközelebbi husvétai ajándéka. Karácsonyra pedig gyönyörű naptárral kedveskedik minden előfizetőjének — kivétel nélkül. Az Ujság, melynek állandó főmunkatársai: Herczeg Ferenc, Kenedi Géza, Kóbor Tamás, Kozma Andor, Mikszáth Kálmán, nemesak értékes ajándékokkal lepi meg előfizetőit, hanem kitűnő lapot is ad, mely értesültség, hírszolgálat és bő tartalom dolgában a legfokozottabb igényeket is kielégíti. Ennek tudható be az Ujságnak páratlan gyors elterjedése és közkedveltsége az egész országban. Az ujság előfizetési ára: 1 hóra 2 kor. 40 fil., negyedévre 7 kor. Megrendelő cím: Az Ujság kiadóhivatala, Budapest, VII., Kerepesi-ut 54. sz.

— **Asztalos iparosok értekezlete.** A következő meghívót vették: A kézdivásárhelyi asztalos ipartársainkat folyó évi október hó 2-án, vasárnap délután 2 órakor a tanácsház nagytermében tartandó értekezletre tisztelettel meghívjuk: Biró Szabó György, Molnár József, Benke György, Kovács István, Csengeri Dénes, Molnár Árpád, Péter Mózes, Bartha József, Szigeti Károly, Csengeri József, Hengán Ferenc, Nagy Károly. Az értekezlet tárgyai: 1.

Megnyitó. Tartja: Molnár József. 2. Előterjesztés a zászlószentelés alkalmával történt visszaélésekről. 3. Ujraalakulás. 4. Indítványok, esetleges előterjesztések. 5. Az értekezlet bezárása. Mélyen tisztelt asztalos szaktársainkat az értekezleten annál inkább kérjük minél tömegesebben megjelenici, mivel a zászlószentelés alkalmával rajtunk elkövetett sértésekért okvetlen szükséges újraalakulnunk s ez iránt orvoslást keresünk.

— **Tenyész-állatok eladása.** A „Csikvármegyei Gazdasági Egyesület“ magyar-erdélyi törzssz. lyája felosztattván, az egész állomány együtt, vagy darabonként szeptember hó 27-én és 28-án a gazdasági gép és eszközkiállítás alkalmával, a csikvármegyei földművelésügyi iskola gazdasági tagján tartandó nyilvános árverésen eladatik. Eladásra kerül: 1 tenyészbika, 2 drb 2 éves és 2 drb 1 éves bika tinó, 17 drb tenyésztehén 16 drb szopó borjuval, 9 drb 1—2 éves üsző, 12 drb 1—2—3 éves ökör tinó. Ugyanekkor eladásra kerül: 1 drb tenyészkan, 3 drb tenyészkecske, 6 drb süldő, 3 drb választott malac és 7 drb 6 hetes malac, mindannyi kisjele és pankotai keresztjezésű mongolic. Csikvármegyei gazdáknak a szarvasmarhák háromszori részletfizetésre is eladtnak, de a vételár egy negyed része az átvételkor azonnal lefizetendő, a hátramaradó összegről pedig kötelezvény állítandó ki. Csikvármegye, 1904. szeptember 18-án. Gazdasági egyesület igazgatósága.

KÖZGAZDASÁG.

Hirdetmény.

Tudomására kívánjuk hozni a t. e. gazdaközönségnek, miszerint az ország területén eladó „Százalás és erőtakarmányok beszerzési helyei s árai“ a Nagyméltóságú m. kir. földmívelésügyi miniszterium által egybeállított hivatalos kimutatás gazdasági bizottságunk titkári irodájában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthető — s ide vágó bővebb felvilágosítás és utbaigazítás adásával a titkár ur lett megbízva.

Háromszék vármegye gazdasági bizottsága nevében Sepsiszentgyörgyön, 1904. évi szeptember hó 16-án.

Gróf Haller János,
főispán, elnök.

HIRDETÉSEK.

7728/1904. tksz.

Hirdetmény.

A kovásznai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság ezennel közhírré teszi, hogy tagosítás folytán a Háromszék vármegyében fekvő **Haraly községe** tklvei az 1869. évi 2579. számú szabályrendeletre képest átalakítanak és ezzel egyidejűleg mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX., az 1889. évi XXXVIII. és az 1891. XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. törvény-cikkekben szabályozott eljárás a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatottatik.

E célból a helyszíni eljárás a nevezett községben 1904. évi október hó 27-ik napjával fog kezdődni.

Ennélfogva felhivatnak:

1. az összes érdekeltek, hogy a hitelesítési tárgyaláson személyesen vagy meghatalmazott által jelenjenek meg és az új telekkönyvi tervezet ellen netalán észrevételeiket annál bizonyosabban adják elő, mert a régi telekkönyv végleges átalakítása után a téves átvezetésből eredhetők kifogásokat jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetők;

2. mindazok, a kik a telekjegyzőkönyvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kíván-

nak tenni, hogy a telekkönyvi hatóság kiküldötté előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyama alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okiratokat mutassák fel;

3. mindazok, a kik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de telekkönyvi bekebelezésre alkalmas okirataik nincsenek, hogy az átírásra az 1886. XXIX. t. cikk 15-18. és az 1889. XXXVIII. t. cikk 5. 6., 7. és 9. §-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal igényeiket a kiküldött előtt igazolják, avagy oda hassanak, hogy az átruházó telekkönyvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el és a tulajdonjog bekebelezésére engedélyét nyilvánítsa, mert különben jogait ezen az uton nem érvényesíthetik; és

4. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvántartásilag bejegyezve, ugyancsak az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől esnek.

Kovácsna, 1904. évi augusztus 31-én.
A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Száva,
kir. aljárásbíró.

(122. 1-3.)
Sz. 5092-904.

Lucfenyőfa eladási hirdetmény.

Kézdivárhelyén község előjárása az Esztelnek község határában fekvő kétág havas erdőre 28-5 kat.

holdon előforduló összesen 6219 m² haszonfára becsült lucfenyőt 1904 október 10-én d. e. 9 órakor Polyán községhez tartozó tartandó zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árlejtésen eladja a legtöbbet ígérőknek.

1. Kiküldési ár 8566 korona azaz nyolcezeröttszázhatvanhat kor., mely áron alul a fenni enyag eladatni nem fog.

2. Az írásbeli ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe, ha a hirdetménybe kitűzött órá előtt adatnak be s tartalmazza a feltételek a—h pontjaiban megállapítottakat.

3. A kihasználási határidő 2 év, az erdő a legközelebbi vasuti állomáshoz 30 km. könnyű szállítási vonalon.

4. Utó, vagy távirati ajánlatok nem fogadtatnak el.

5. Az árverési és szerződési feltételek Polyán községhez tartozó tartandó zárt írásbeli ajánlattal egybekötött nyilvános szóbeli árlejtésen eladja a legtöbbet ígérőknek.

Kézdivárhelyén, 1904 évi szeptember 16-án.

Cseh Gyula,
főszolgabíró.

(126. 1-1.)

ELADÓ

egy egészen jó árban levő

könnyű sorvetőgép

mindennemű magvak elvetésére; bővebbet a lap kiadóhivatalában tudható meg

(125. 1-3.)

SPUDERKA TÁNCISKOLÁJA K. VÁSÁRHELYT.

Van szerencsém a n. é. közönség u. m. a tisztelt szülők és gyámok nevelő-intézet vezetői-, ugyancsak a tenekedvelő ifjuságnak b. tudomására hozni, hogy az idén egy 6 hétre terjedő

TÁNC TANFOLYAMOT

nyitok, mely folyó évi október hó 1-én veszi kezdetét.

Tánciskolámba az itteni általános táncokon és illemszabályokon kívül a táncművészet legmodernebb újdonságait is tanítani fogom, valamint a tanítványok felügyeletére is legnagyobb gondot fordítok.

T. polka, fr. mazurpolka, noblesse, p. Graziana, pas de quatre, Jokey, valzer, eredeti Gentry boston, amerikai boston, Qquadriile, Les Lanciers, Társalgó. Menuette a la cour Salon Gavotte, test- és kargyakorlat, pas de bras, stb.

Tandij a 6 hétig terjedő tanfolyamra 12 korona.

A tanfolyam megkezdésekor a tandijnak fele befizetendő. A tanítás hetenként háromszor történik. Felöltötteknek d. u. 5-7 ig. Gyermeknek d. u. 5-7 ig. különböző napokon az iskola tornatermében tartatik. A felnőtt ifjuságnak pedig a tanácsi nagyertermében tartatik fél 8-10 ig. Hétfőn, szerdán és pénteken.

Minden vasárnap este szabad gyakorló órák és időnként zártkörű táncosorozatot fogok tartani.

Tanítványok felvételnek az estéli fél 8-10 ig tartó tanfolyamra a nap bármely órájában Ifj. Jancsó Mózes úr könyvkereskedésében.

A beiratkozásokat kérem a tanfolyam megnyitásáig eszközölni szíveskedjenek, nehogy elmaradás esetén a tanításban hátráltatva legyenek.

A tanfolyamot október hó 2 án vasárnap este 8 órakor a tanácsi nagyertermében megnyitási táncosozorú fogja megkezdni, melyre az ifjuságot tisztelettel meghívom. Belepti díj személyenként 1 korona.

Tánciskolám iránt a n. é. közönség szíves pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel:

SPUDERKA GYÖRGY,

okl. tánc tanító.

127. 1-1.

Hirdetések olesó áron felvétetnek e lap kiadóhivatalában.

ADLER L. JAKAB ÉS TESTVÉRE

BANKBETÉTI TÁRSASÁG BRASSÓ.

Az állami garanciával létesített

ERZSÉBET-SZANATORIUM

sorsjegykölcsön sorsjegyei a legközelebbi napokban nyilvános aláírásra kerülnek. Hivatalos tervezet szerint évente **3 huzás lesz:**

100.000, 30.000, 25.000 koronás fő- és több melléknyereménnyel, melyek kifizetéseért a m. kir. pénzügyminiszterium törvényileg vállalt kötelezettséget.

Minden sorsjegy a nyereményen kívül **5 koronával fizettetik vissza.**

Játéktartam 65 év.

A kibocsátási árfolyam 7.50 és 8 korona között lesz valószínűleg megállapítva.

A naponta ezrével történő előjegyzések alapján **lényeges tulajjegyzés** várható, miért is ajánljuk az előjegyzések **mielőbbi eszközöltetését.**

Előjegyzéseket az eredeti feltételek mellett

kibocsátási árban, mindennemű jutalék és bélyeg felszámítása nélkül fogadunk el.

A jegyzésnél csupán 1 korona biztosíték fizetendő.

ADLER L. JAKAB és TESTVÉRE
bankbetéti társaság Brassó.

121. 1-5.